

Vergaderjaar 2013–2014

26 234

Vergaderingen Interim Committee en Development Committee

Nr. 155

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 maart 2014

Hierbij stuur ik u, mede namens de Minister van Financiën, de Nederlandse inzet bij de Voorjaarsvergadering van de Wereldbank Groep (WBG). De Voorjaarsvergadering vindt plaats op 11-13 april a.s. in Washington DC.

Ik heb met uw Kamer afgesproken, tijdens het Algemeen Overleg over de Voorjaarsvergadering van 11 april 2013 (Kamerstuk 26 234, nr. 135), om u voorafgaand aan de Voorjaars- en Jaarvergaderingen een brede inzetbrief te sturen.

Ik zal in deze brief ingaan op hoe mijn agenda voor hulp en handel en het beleid van de Wereldbank op elkaar aansluiten en elkaar zelfs versterken. De Wereldbank, wereldwijd actief in lage-inkomenslanden en opkomende economieën, is voor mij een onmisbare partner bij de realisatie van mijn beleidsagenda. Voorts ga ik in deze brief in op de agenda die in april voorligt en de inzet bij onderwerpen en gesprekken die en marge van de Voorjaarsvergadering aan bod zullen komen.

Concreet wil ik mij op de Voorjaarsvergadering richten op:

- *Stock taking* van de ingezette nieuwe koers van president Kim, gericht op armoedebestrijding, gedeelde welvaart en de daarbij horende reorganisatie tot een geïntegreerde WBG;
- Herziening van de *safeguards* bij de WBG;
- Beïnvloeding van het *procurement*-beleid van de WBG
- Tegengaan versplintering *Trust Funds* portefeuille NL-WBG;
- Inzetten op een aantal voor mijn beleidsagenda belangrijke thema's en marge van de Voorjaarsvergadering; gender, water, klimaatverandering, fragiele staten en de post-2015 MDG agenda;
- Laten informeren over WBG steun aan Kiesgroepland Oekraïne en het WB-beleid ten aanzien van Oeganda.

1. Wereldbank Groep

De Wereldbank Groep is 's werelds grootste ontwikkelingsinstelling. Met een wereldwijd mandaat en omvangrijke kennis, ervaring en middelen is de WBG via het verstrekken van leningen en technische assistentie actief in zowel ontwikkelingslanden als opkomende economieën (EMEs).

De WBG bereikt zichtbare ontwikkelingsresultaten op landenniveau: sinds 2002 heeft de WBG bijvoorbeeld de training van 2,7 miljoen gezondheidswerkers, prenatale zorg voor meer dan 188 miljoen vrouwen, de aanleg of het herstel van 189.000 kilometer weg, de toegang tot betere watervoorzieningen voor 145 miljoen mensen en de werving en training van 4 miljoen onderwijzers in het basisonderwijs ondersteund.¹ De ontwikkelingsresultaten van de WBG sluiten aan bij het Nederlandse beleid, waarbij met name de speerpunten water, voedselzekerheid, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en veiligheid en rechtsorde de ijkpunten zijn. De WBG is de *primus inter pares* in de internationale financiële architectuur voor ontwikkelingssamenwerking.

De inzet die ik pleeg via de Wereldbank Groep sluit nauw aan op mijn agenda voor hulp, handel en investeringen. Mijn beleid richt zich op drie soorten bilaterale relaties met landen: hulp-, overgangs- en handelsrelaties. Toegespitst op de huidige partnerlanden (hulp) en de focuslanden (handel) streef ik ernaar dat een land als Rwanda (hulprelatie) zich kan ontwikkelen tot een land waar Nederland een volwassen handelsrelatie mee onderhoudt. De Wereldbank Groep werkt volgens hetzelfde principe. De klantlanden van de WBG gradueren idealiter van het IDA-loket (zachte leningen) naar IBRD (leningen met iets gunstiger voorwaarden dan de markt). Daarnaast is IFC ook actief in deze landen ter ondersteuning van de private sector.

In dit licht hecht ik er sterk aan dat Nederland haar invloed binnen de gehele Wereldbank Groep aangrijpt om ideeën, kennis en belangen naar voren te brengen. De nadruk van het Nederlandse OS-beleid heeft altijd op de allerarmste landen gelegen. Hierdoor was er vooral aandacht voor het IDA loket, waar Nederland een grote en invloedrijke donor is. Maar mijn beleidsagenda biedt juist ook bij IBRD en IFC de kans om de Wereldbank, waar opportuun, als hefboom te gebruiken voor Nederlands beleid. Dankzij de Nederlandse invloed in de Wereldbank kan ik mijn zorgen over de textielindustrie in Bangladesh, maar ook vrouwenrechten in het Midden-Oosten of (gebrek aan) duurzame ontwikkeling in middeninkomenslanden breder agenderen en beïnvloeden. Ook zie ik voor de WBG een belangrijke rol bij het werken aan een verbetering van de situatie in landen als de Centraal Afrikaanse Republiek (CAR).

2. Onderwerpen op de agenda van de Voorjaarsvergadering WBG

Deze Voorjaarsvergadering zal het karakter hebben van een «*stock taking*» vergadering. De nieuwe WBG-strategie vereist vergaande hervormingen binnen de Bank. In de zitting van het *Development Committee*² tijdens de afgelopen Jaarvergadering hebben de gouverneurs president Jim Yong Kim het groene licht gegeven om de hervormingen te implementeren. De komende Voorjaarsvergadering is het eerste moment om te bezien waar de Wereldbank Groep staat met de uitrol van de hervormingen.

¹ The World Bank Results Report 2013

² Brief regering – Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, E.M.J. Ploumen – 19 november 2013 Verslag van de Nederlandse inzet bij de Wereldbank Jaarvergadering 2013 - Kamerstuk 26 234, nr. 151

De nieuwe Wereldbank Groep strategie kent twee hoofddoelstellingen:

- 1.) Einde aan extreme armoede. In 2030 leven minder dan 3% van de mensen van USD 1.25 per dag;
- 2.) Gedeelde welvaart (*shared prosperity*), inkomensgroei onderste 40% van de bevolking moet minimaal gelijk zijn aan de gemiddelde economische groei van een land.

Om de twee strategische doelstellingen (uitbannen van extreme armoede en gedeelde welvaart) te bereiken zal het instituut als één groep efficiënter en effectiever moeten opereren. Hiervoor zijn zowel organisatorische als financiële hervormingen nodig.

Global Practices. Om de klantlanden van de Bank zo goed mogelijk te kunnen bedienen, heeft management 14 *Global Practices* en 5 dwarsdoorsnijdende gebieden aangewezen.³ De *Global Practices* moeten de kennis binnen de organisatie vergroten en mondiale en lokale expertise beter verbinden. De Bank wil daarom voortborduren op de onderwerpen waar het reeds goed in is, zoals onderwijs, energie, *governance* en water. Daarnaast zet het in op *practices* die bepaalde terreinen van expertise van de Bank combineren, zoals stedelijke, landelijke en sociale ontwikkeling. De dwarsdoorsnijdende thema's moeten ervoor zorgen dat staf uit de gehele Wereldbank Groep samenwerkt om complexe ontwikkelingsuitdagingen het hoofd te bieden.

De oprichting van *Global Practices* betekent een grote verandering van het organisatiemodel van de Wereldbank. President Kim heeft het management 6 maanden de tijd gegeven om de hervormingen door te voeren. In juli 2014 moeten de *Global Practices* volledig operationeel zijn.

Financiële hervormingen. Ter ondersteuning van de strategie, versterkt de Wereldbank Groep de eigen financiële houdbaarheid en verhoogt het de financiële capaciteit. Een belangrijke mijlpaal hierin was de succesvolle 17^e middelenaanvulling van IDA. Hiermee is USD 52 miljard bijeen gebracht om de komende 3 jaar leningen te verstrekken aan de allerarmste landen in de wereld. Daarnaast zal de Wereldbank een bezuinigingsoperatie van USD 400 miljoen doorvoeren. De uitgaven van de Bank zullen worden getoetst op efficiëntie en effectiviteit, een ontwikkeling die ik van harte ondersteun. Zo zal er significant worden gesneden in het reisbudget en zal, naar verwachting, ook worden bezuinigd op de personeelskosten. Zoals bekend voer ik sinds mijn aantreden een dialoog met president Kim over meer soberheid bij de Bank.

Recent heeft de Raad van Bewindvoerders besloten om de prijzen van leningen verstrekt door de IBRD te verhogen om additionele inkomsten te kunnen generen. Ook zal de IBRD efficiënter gebruik gaan maken van het bestaande aandeelhouderskapitaal door voor elke dollar aan kapitaal iets meer uit te lenen. Doordat de kredietwaardigheid van IBRD-klienten sterk is toegenomen de afgelopen jaren, komt de AAA-status niet in gevaar.

Tijdens de Voorjaarsvergadering zal ik in het *Development Committee* met het management van de Wereldbank en andere donoren van de Wereldbank spreken over de uitrol van de nieuwe strategie, inclusief de *Global Practices* en de financiële hervormingen. Deze bijeenkomst is immers een moment van «*stock taking*». Nederland is positief over de

³ De 14 *Global Practices* zijn: landbouw, onderwijs, energie, milieu en grondstoffen, financiën en markten, *governance*, gezondheid, voeding en bevolking, macro-economie en fiscaal beheer, armoede, sociale bescherming en arbeid, handel en competitiviteit, transport en ICT, stedelijke, landelijke en sociale ontwikkeling, water. De 5 dwarsdoorsnijdende thema's zijn: klimaatverandering, fragiliteit, conflict en geweld, *gender*, banen, publiek-private partnerschappen.

ingezette koers om de WBG als één groep te laten werken. Tegelijkertijd zijn de doelstellingen ambitieus. Het betreft een *major shake-up* van de Bank. Ik wil daarom van president Kim weten welke stappen zijn gezet en waar eventuele problemen zich voordoen. Op deze wijze houd ik de vinger aan de pols om te zorgen dat de nieuwe strategie daadwerkelijk zal leiden tot een efficiëntere en effectievere WBG. Ik zal mij blijven inzetten voor voldoende slagkracht en gekwalificeerd personeel op landenniveau. Ook zal ik het belang onderstrepen dat de nieuwe strategie effectief dient bij te dragen aan de post-2015 MDG agenda. Bij terugkomst uit Washington zal ik hierover in mijn verslag rapporteren.

3. Onderwerpen niet op de agenda van de Voorjaarsvergadering

Tijdens mijn bezoek aan Washington zal ik, naast de bijeenkomst van het *Development Committee*, gesprekken voeren met het management van de Wereldbank Groep en met collega's. Daarbij zullen de volgende onderwerpen centraal staan:

Herziening van de safeguards bij de WBG

De Wereldbank is bezig met herziening van de *safeguards*, de interne controlemechanismen van de Wereldbank die schadelijke gevolgen van Wereldbank-projecten voor mens en milieu moeten identificeren en tot een acceptabel minimum moeten beperken. Tijdens de eerste consultatieronde is een groot aantal onderwerpen opgebracht, waar de Bank zich momenteel over buigt. Mijn inzet richt zich, net als bij de afgelopen Jaarvergadering, op mechanismen die effectief, gebruiksvriendelijk en overkoepelend zijn. Het is zaak om de *safeguards* zo in te delen dat milieu, individuen en gemeenschappen effectief beschermd worden zonder dat dit projecten in moeilijke omstandigheden onmogelijk maakt (waar zowel de risico's als de behoefte aan ontwikkelingsprojecten het grootst zijn). Hierbij zijn «*due-dilligence*» en impact assessments (het identificeren, analyseren en mitigeren van risico's) voorafgaand aan leningsbeslissingen van groot belang. Ook moeten de ex-post controlemechanismen optimaal worden toegepast. Ik zal dit in mijn gesprekken met WBG-management benadrukken.

Bedrijfsleven, aanbestedingen en de Wereldbank

Nederland is actief betrokken bij de herziening van het aanbestedingsbeleid van de Wereldbank. Aandeelhouders verschillen van mening over de mate van verantwoordelijkheid die aan lenende landen moet worden gegeven (*results based* of *rules based*?). Nederland neemt in deze discussie een middenpositie in, waarbij zowel de ontwikkelingsbelangen als de bedrijfsbelangen in ogenschouw worden gehouden. Ik dring er op aan dat de Wereldbank meer op kwaliteit gaat aanbesteden en meer aandacht heeft voor duurzaam aanbesteden, corruptierisico's en *life-cycle costing*.⁴ Dit moet voor de lenende landen leiden tot *value for money* en ontwikkeling van de private sector. Het moet tegelijkertijd eerlijke kansen bieden aan internationale bedrijven die hoogwaardige producten leveren. Ook vraag ik om meer ruimte voor publiek-private samenwerking (PPS).

Tegengaan versplintering Trust Funds portefeuille NL-WBG

Met multilaterale bijdragen verschaft Nederland zichzelf een internationale positie en een stoel aan tafel als bewindvoerder bij de WBG. Bijdragen aan *Trust Funds* stellen Nederland in staat de eigen beleids-

⁴ *Life-cycle costing* is een methode om de kosten van een project over de gehele levenscyclus vast te stellen en te optimaliseren door middel van het vergelijken van alternatieven.

agenda na te streven, gebruikmakend van de effectiviteit van de WBG als partner. Wel heb ik besloten, in navolging van het IOB-advies «*Working with the World Bank*»,⁵ om de versplintering van het aantal *Trust Funds* tegen te gaan. Dit is met de WBG tijdens het beleidsoverleg van september 2013 afgesproken. Ik heb hierover gesproken tijdens de afgelopen Jaarvergadering en tevens nieuw beleid afgekondigd: voor alle nieuwe voorstellen geldt dat deze relevant dienen te zijn voor de Nederlandse speerpunten en dwarsdoorsnijdende thema's en daarnaast dat ze goed aansluiten bij WBG beleid (*Global Practices* en/of landenstrategieën). Ik zal dit en marge van de Voorjaarsvergadering verder bespreken en kom hiermee aan de wens van de Kamer, alsook aan die van de Wereldbankgroep zelf, tegemoet.

Side events en bilaterale gesprekken

Het definitieve programma van *events* en bilaterale gesprekken is bij het opstellen van deze brief nog niet bekend. Ik zal u hierover nader informeren tijdens het AO Wereldbank. Ik zal in elk geval participeren in een *High Level Meeting* over water en sanitatie, waaraan ook president Kim zal deelnemen. Aan de vooravond van het *development committee* staat tevens het gelijkgezinden-diner op het programma. Deze groep van landen⁶ besloot op weg naar Busan samen op te trekken. Tijdens het diner, ditmaal op uitnodiging van Duitsland, staat de Post-2015 MDG agenda centraal.

Actualiteiten

Oekraïne

Oekraïne maakt sinds 1992 deel uit van de Nederlandse kiesgroep in het IMF en de Wereldbank en levert bij beide de plaatsvervangend bewindvoerder.⁷ De Wereldbank staat klaar om Oekraïne te ondersteunen bij de implementatie van structurele hervormingen. Daarnaast is de WBG bereid additionele financiering te verschaffen tot een totaalbedrag van USD 3 miljard in 2014. De Nederlandse bewindvoerder voert hierover namens Oekraïne het overleg met de Bank.

Oeganda

De Wereldbank besloot eind februari om een lening van USD 90 miljoen voor gezondheidszorg aan Oeganda op te schorten vanwege de aangenomen wetgeving ten aanzien van homoseksuelen in Oeganda door de regering van president Yoweri Museveni. De Wereldbank wil zich ervan verzekeren dat de ontwikkelingsdoelstellingen van de lening niet negatief worden beïnvloed door de inwerkingtreding van deze wet. Het besluit van de Wereldbank is in lijn met de Nederlandse opschorting van hulp aan de justitiële sector in Oeganda. Bovendien kan ik mij in dit verband geheel vinden in de boodschap van President Kim in de *Washington Post*,⁸ waarin hij stelt dat het uitbannen van discriminatie niet alleen het juiste is om te doen, maar ook cruciaal is om er voor te zorgen dat we duurzame, gebalanceerde en inclusieve groei bereiken in alle landen. President Kim neemt hiermee risico en ik ondersteun zijn moedig pleidooi.

⁵ Brief regering – Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, E.M.J. Ploumen Kamerstuk 26 234, nr. 134

⁶ De groep bestaat uit: Australië, Denemarken, Duitsland, Canada, Nederland, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk en Zweden

⁷ Andere landen in de kiesgroep zijn: Armenië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Cyprus, Georgië, Israël, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Montenegro en Roemenië.

⁸ The *Washington Post*, «Discrimination by law carries a high price» -by Jim Yong Kim, 28 februari 2014

IDA-17 middelenaanvulling

De 17^e middelenaanvulling van IDA is in december 2013 succesvol afgerond. USD 52 miljard is bijeen gebracht om de komende 3 jaar leningen te verstrekken aan de allerarmste landen in de wereld. Van president Kim ontving ik in januari jl. een brief om te bedanken voor de Nederlandse bijdrage. Ik heb hem met het resultaat gefeliciteerd en zal dit in Washington herhalen. Voor de details van de resultaten en de Nederlandse bijdrage verwijs ik u naar de relevante Kamerbrief.⁹

Initiatief Kolencentrales

Nederland heeft besloten zich aan te sluiten bij het «klimaat-initiatief» van president Obama, waarin de VS zich onder andere inzet om in internationaal verband te stoppen met de publieke financiering van nieuwe kolencentrales in ontwikkelingslanden, behalve in uitzonderlijke omstandigheden. Dit geldt ook voor de Nederlandse inzet bij projecten die gefinancierd worden via multilaterale ontwikkelingsbanken. Ook het VK en de *Nordics* hebben besloten steun te beëindigen voor publieke investeringen in kolencentrales. Het besluit is tijdens de NSS-top door Minister-President Rutte en President Obama gezamenlijk gepresenteerd.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen

⁹ Brief 12 februari 2014. Verslag onderhandelingen van de 17^e middelenaanvulling van de *International Development Association* – Kamerstuk 26 234, nr. 153

Beschrijving van de Wereldbank Groep

De WBG bestaat uit vijf onderdelen. De *International Bank for Reconstruction and Development* (IBRD) en de *International Development Association* (IDA) richten zich op de ondersteuning van overheden. De IBRD leent uit aan middeninkomenslanden en kredietwaardige lage-inkomenslanden. IDA is een fonds dat aan de armste en niet-kredietwaardige landen zachte leningen en, in beperkte mate, schenkingen verstrekt. De *International Finance Corporation* (IFC), de *Multilateral Investment Guarantee Agency* (MIGA) en de *International Centre for Settlement of Investment Disputes* (ICSID) zijn onafhankelijke onderdelen van de Wereldbank Groep met eigen statuten, kapitaal, management en staf. IFC en MIGA ondersteunen de private sector. ICSID richt zich op geschillenbeslechting tussen lidstaten en buitenlandse investeerders. Naast deze vijf onderdelen verleent de Wereldbank ook technische assistentie aan haar lidstaten. Als een land geen beroep kan doen op financiële steun van de Wereldbank, kan het gebruik maken van de *fee-based services* die de Wereldbank aanbiedt.